

Monimuotoisuus ja elinvoima tulevaisuuden tekijöinä – Kainuun naisraadista opittua

Kaisa Lähteenmäki-Smith

Valtakunnallinen alue-ennakoinnin seminaari

Kajaanissa ÄLYN JÄLJILLÄ VAI VAAROJEN TIELLÄ?

20.5.2022

Näkyvyyttä Kainuussa ja valtakunnallisesti

Millaisessa Kainuussa sinä haluaisit asua?

Vastaa kyselyyn ja voita lahjakortti!

Naisnäkökulmaa elinvoimapolitiikkaan Kainuussa

21.10.2020 | [Tiedotteet](#)

Kainuun liitto ja Kajaanin kaupunki ovat käynnistäneet kokeilupilotin, jonka tavoitteena on tuoda nuorten naisten näkökulmaa entistä vahvemmin osaksi kuntien elinvoimapolitiikkaa ja alueen markkinointia.

Kainuun naiset tilastoissa: se tuttu tarina?

mdi.fi

@MDIfriends

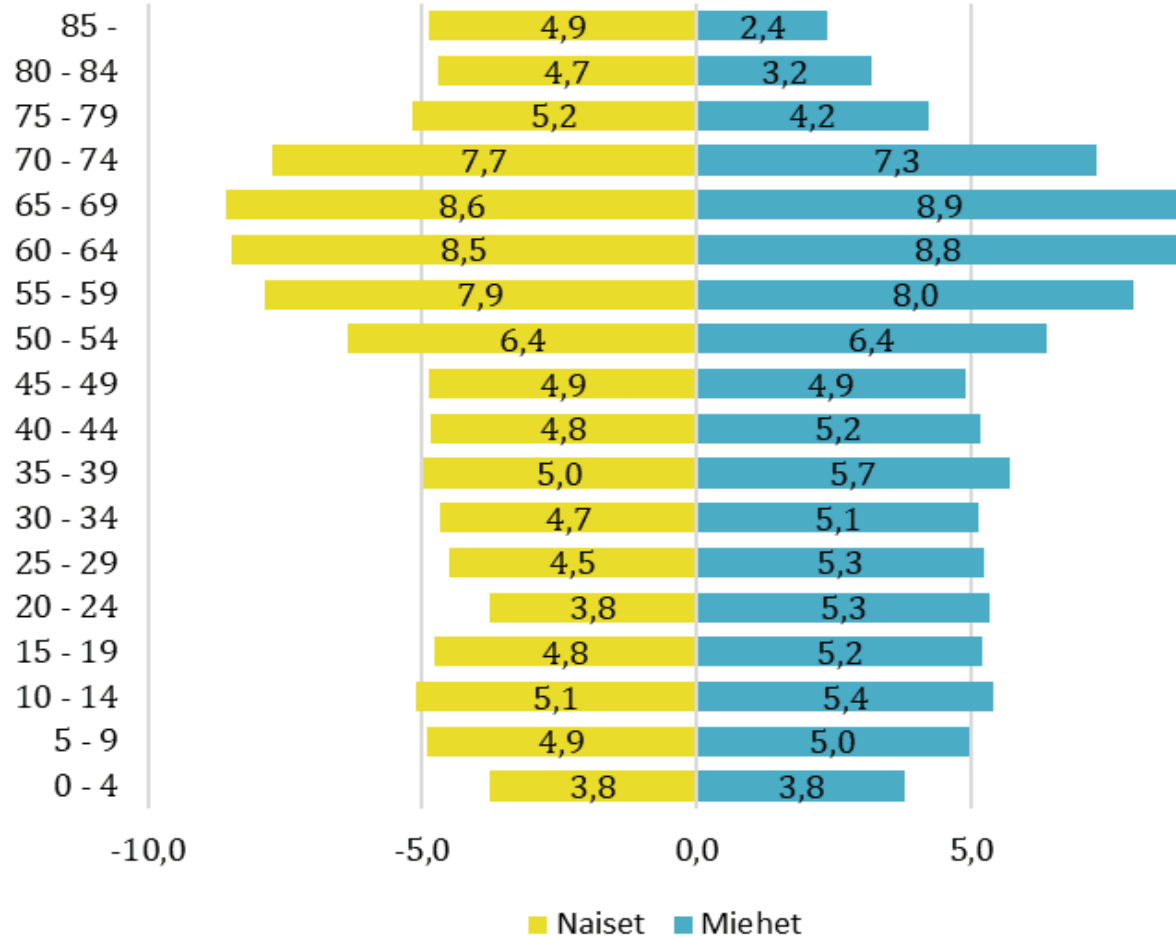
Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

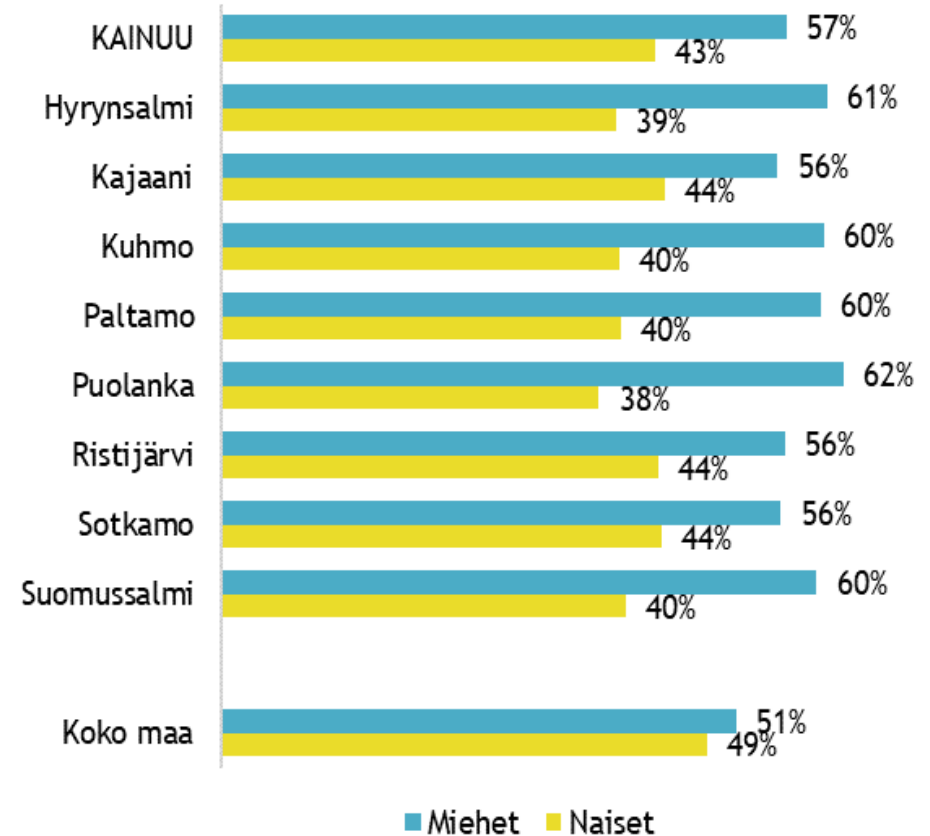
MDI

Väestö Kainuussa

Kainuun ikäpyramidi 2019

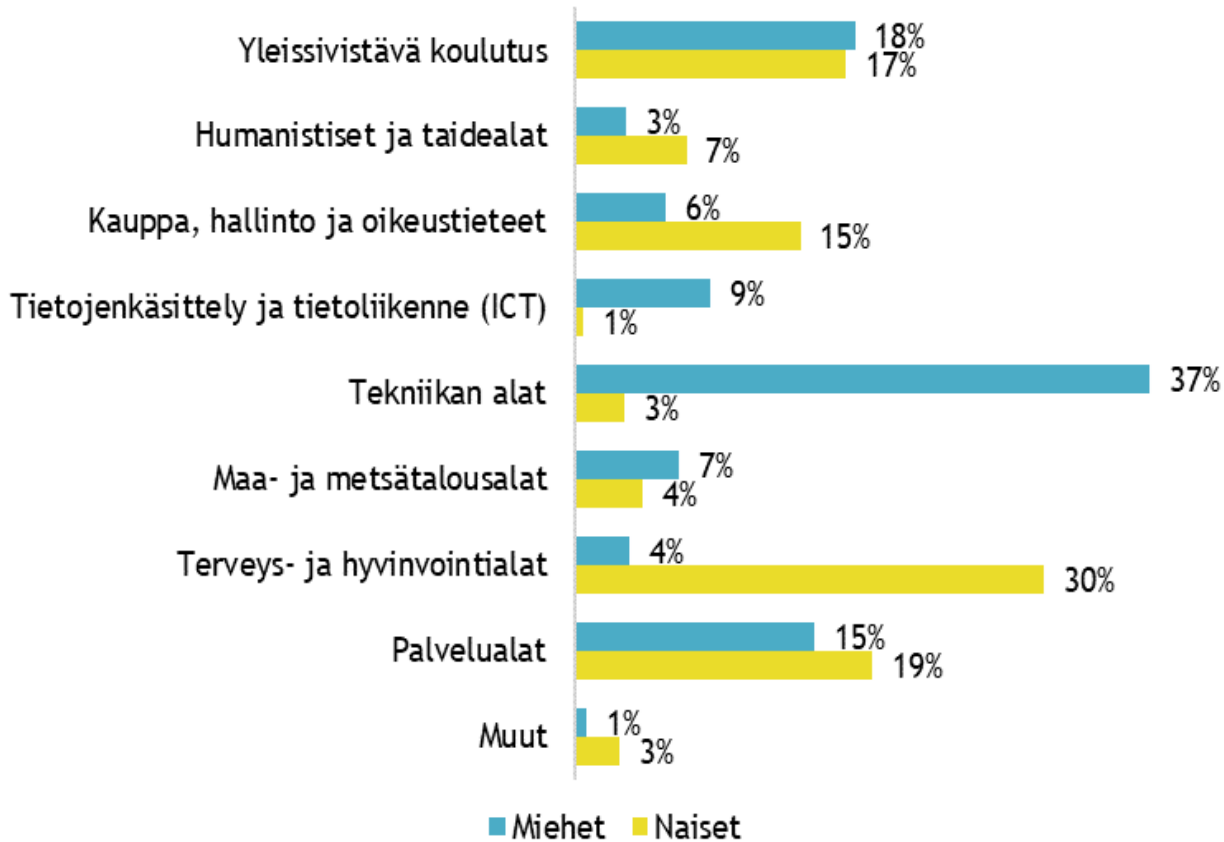

Nuorten 20-29-vuotiaiden sukupuolijakauma Kainuussa vuonna 2019

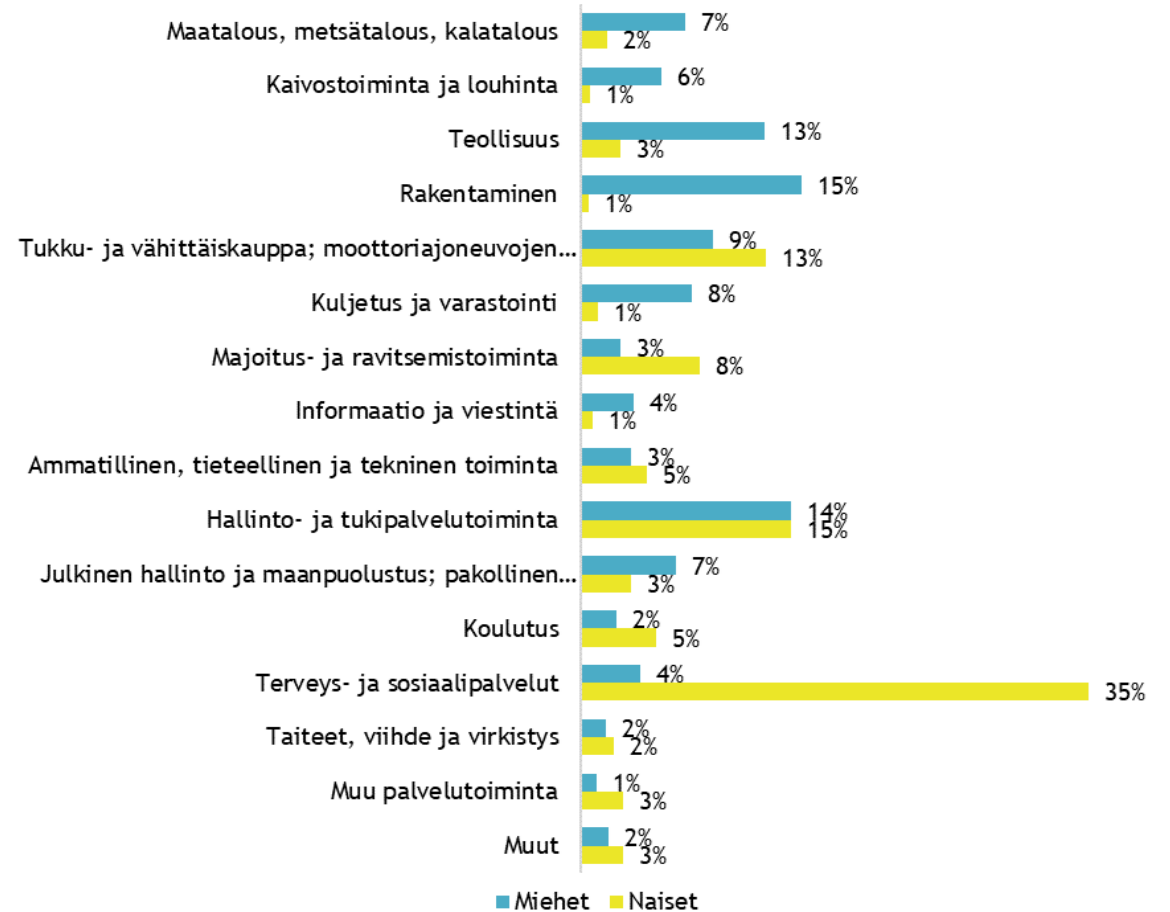

Sukupuolet Kainuun työmarkkinoilla

Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden
20-29-vuotiaiden koulutusala Kainuussa vuonna 2019

Kainuulaisten 18-34-vuotiaiden työllisten toimialajakauma

**Kyselyllä tavoiteltiin 200
vastaajaa, saatiin
vastauksia yli 500:lta.**

**Nuoret naiset halusivat
tulla kuulluksi.**

mdi.fi

[@MDIfriends](https://www.instagram.com/MDIfriends)

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

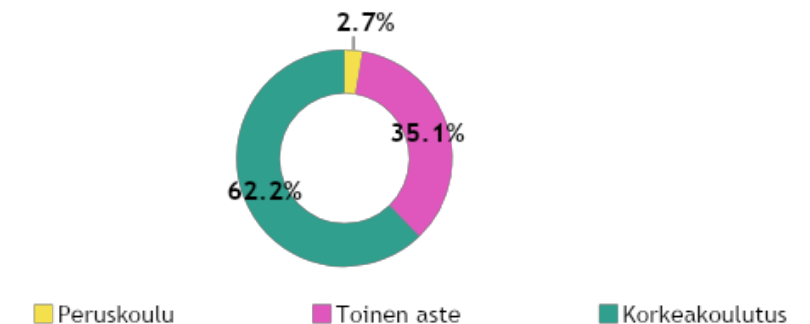
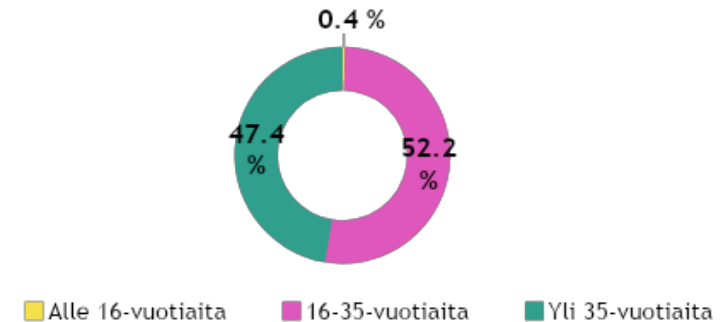
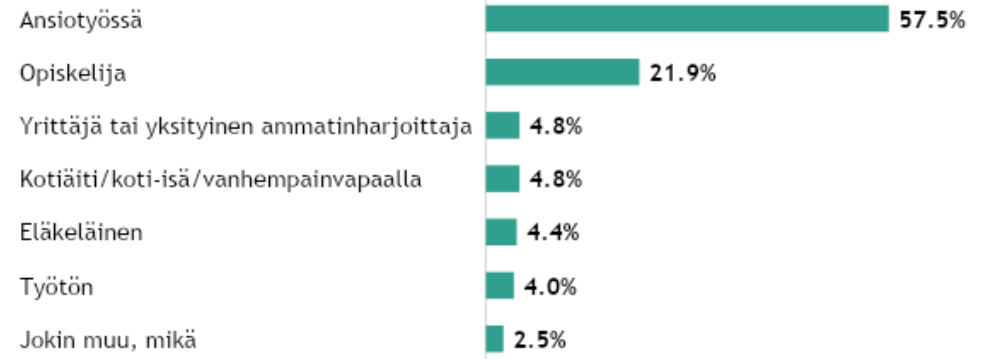

MDI

Kyselyn tuloksia

- Kysely on osa Naisnäkökulmaa Kainuuseen -pilottia, jonka tarkoituksena on luoda paikallisen elinvoimapolitiikan toimintamalli, joka ottaisi paremmin huomioon erityisesti nuorten naisten merkityksen alueelle. Hankkeen tilaajat ovat Kainuun liitto sekä Kajaanin kaupunki ja hankkeen toteuttaja Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI.
- Kyselyn tarkoituksena on ymmärtää naisten poismuuttoa Kainuusta, pureutua väestönkehityksen juurisyihin sekä kerätä ideoita Kainuun kehittämiseksi.
- Kyselyä jaettiin eri sosiaalisen median kanavissa sekä lisäksi Kainuun liiton, Kainuun kuntien ja MDI:n verkkosivuilla.
- Kysely oli auki 1.12.2020-13.12.2020 välisenä aikana.
- Kyselyyn vastanneita on yhteensä 521, joista naisia on 504, miehiä 13 ja muun sukupuolisia 1. Kolme ei halunnut kertoa sukupuolta.
- Ikäluokittain tarkasteltuna alle 16-vuotiaita vastaajia oli vajaa prosentti, 16-35-vuotiaita vastaaja hieman yli puolet ja yli 35-vuotiaita vastaajia hieman vajaa puolet.
- Erityisenä kiinnostuksen kohteena kyselyssä ovat alle 36-vuotiaat naiset. Alle 36-vuotiaita naisia vastasi kyselyyn 268 vastaajaa, eli hieman yli puolet kaikista vastaajista.
- Koulutustaustalta selvästi yli puolella on korkeakoulututkinto. Toisen asteen tutkinnon suorittaneita on 35,1 % ja perusasteen tutkinnon suorittaneita vain 2,7 %.
- Vastaajista yli puolet on ansiotyössä ja hieman reilu viidennes on opiskelijoita.

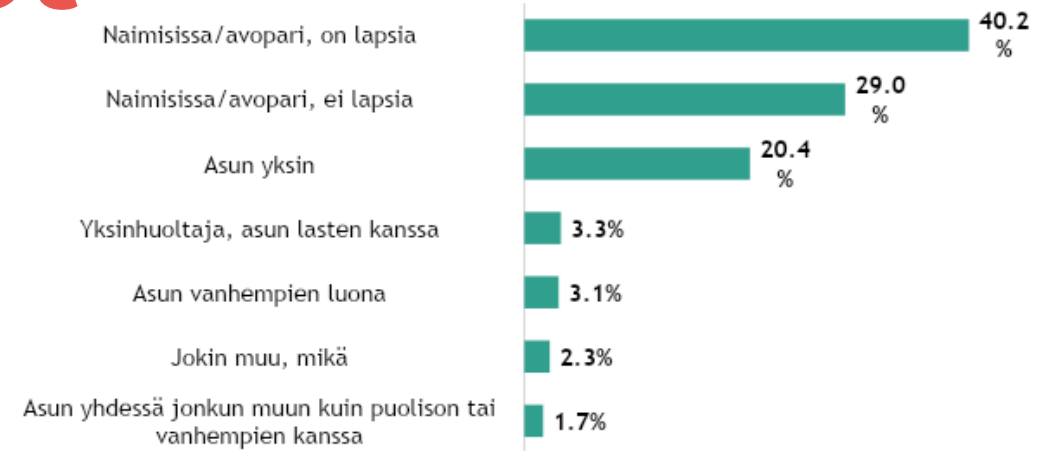
Mikä on pääasiallinen toimenkuvasi?

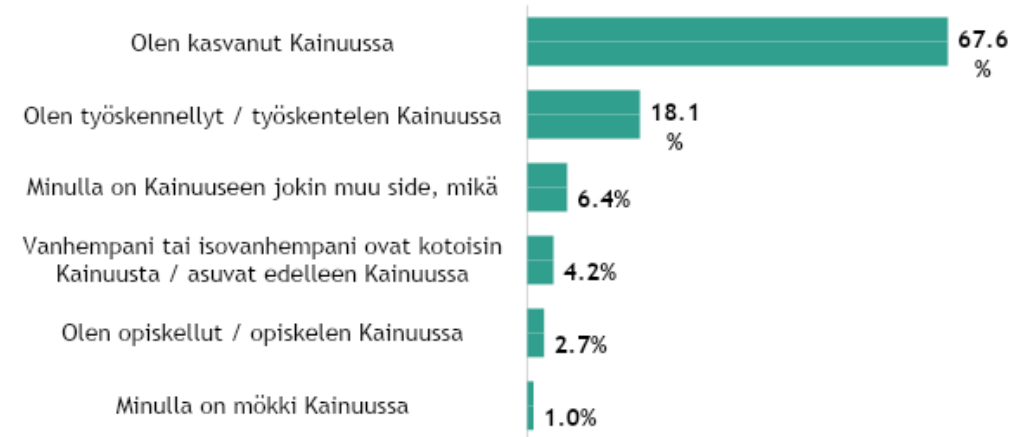
Kyselyn taustatiedot

- Kun tarkastellaan vastaajien elämäntilannetta, on suurin osa parisuhteessa ja heillä on lapsia. Toiseksi eniten on lapsettomia parisuhteessa olevia vastaajia. Viidesosa vastaajista asuu yksin.
- Selvästi suurin osa vastaajista on kasvanut Kainuussa. Lähes viidennes on työskennellyt tai työskentelee parhaillaan Kainuussa.
- Vastaajista kaksi kolmasosaa asuu tällä hetkellä Kainuussa (346 vastaajaa).
- Kunnittain tarkasteltuna eniten vastauksia tuli
 - Kajaanista (177),
 - Kuhmosta (96),
 - Sotkamosta (55),
 - Oulusta (30),
 - Helsingistä (25),
 - Kuopiosta (16),
 - Tampereelta (14),
 - Joensuusta (13) sekä
 - Espoosta (10).Lisäksi oli useita paikkakuntia, joista oli alle 10 vastaajaa.

Mikä parhaiten kuvaa elämäntilannettasi?

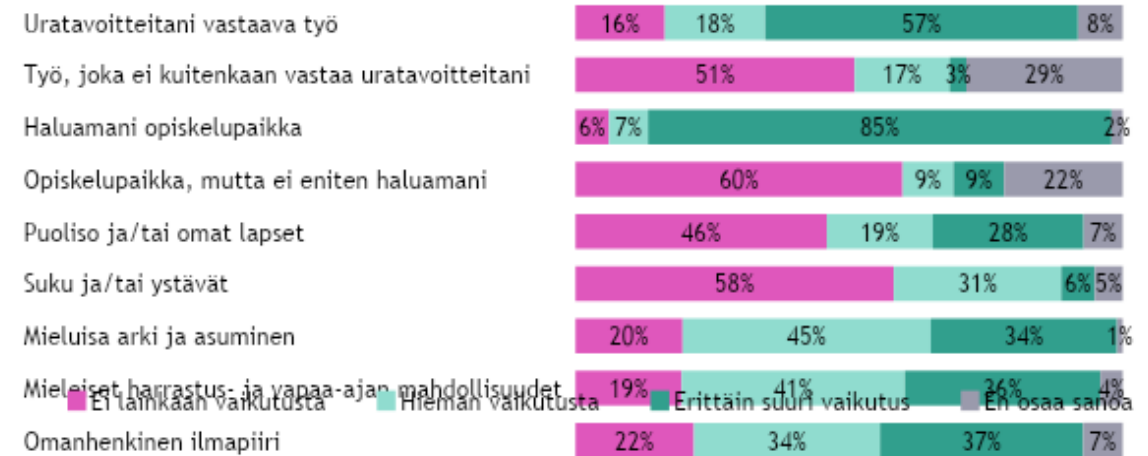
Suhteesi Kainuuseen (valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

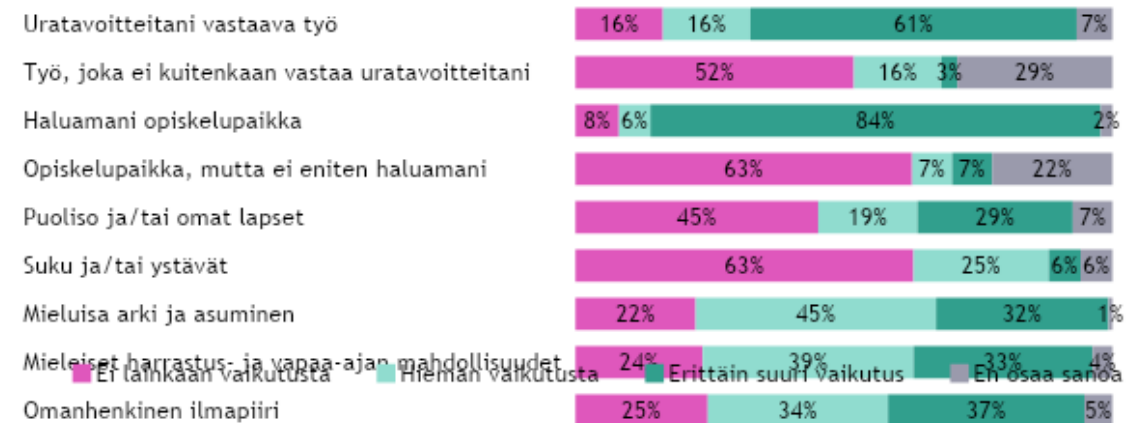
Kainuusta pois muuttaneet

- Kyselyyn vastanneista 139 on muuttanut pois Kainuusta. Kainuusta pois muuttaneista vastaajista selvästi suurin osa oli asunut (94 %) Kainuussa yli 10 vuotta ennen muuttoa pois.
- Kaikista poismuuttaneista vastaajista 54 % vastasi voivansa muuttaa takaisin Kainuuseen ja 6 % vastasi, että on muuttamassa takaisin. Yhteensä 26 % vastaajista oli sitä mieltä, etteivät he ole muuttamassa takaisin Kainuuseen ja 14 % ei osannut ottaa kantaa aiheeseen.
- Kun tarkastellaan alle 36-vuotiaiden poismuuttaneiden naisten vastauksia, ovat tulokset hyvin samansuuntaisia: 55 % voisi muuttaa takaisin Kainuuseen, 5 % on muuttamassa takaisin, 28 % ei aio muuttaa takaisin ja 12 % ei osannut sanoa.
- Muuttoon toiselle paikkakunnalle on vaikuttanut selvästi eniten opiskelupaikka. Myös uratoiveita vastaava työ toisella paikkakunnalla on vaikuttanut monella muuttopäätökseen. Nämä ovat tärkeimmät syyt niin alle 36-vuotiailla poismuuttaneilla naisilla, kuin myös kun tarkastellaan kaikkia vastaajia yhteensä.
- Myös alle 36-vuotiailla naisilla nämä ovat selvästi tärkeimmät syyt. Vähiten muuttopäätökseen pois Kainuusta on vaikuttaneet uudella paikkakunnalla olevat sukulaiset ja tai ystävät.

Missä määrin seuraavat uudella asuinpaikkakunnallasi olevat syyt ovat vaikuttaneet muuttoosi pois Kainuusta?
Alle 36-vuotiaat naiset.

Missä määrin seuraavat uudella asuinpaikkakunnallasi olevat syyt ovat vaikuttaneet muuttoosi pois Kainuusta?
Kaikki vastaajat.

Yhteenvedoa kyselystä

- Kainuun ehdottomasti parhaimpina puolina nähdään erityisesti **luonto, rauhallisuus ja oma rauha sekä turvallisuus**. Nämä nousevat esille niin alle 36-vuotiaiden naisten vastauksissa, kuin myös muiden kuin alle 36-vuotiaiden naisten vastauksissa.
- Heikoimmat puolet taas liittyvät **vaikeaan työllistymiseen ja suppeaan koulutustarjontaan, heikkoihin liikenneyhteyksiin sekä pitkiin etäisyyksiin**. Erityisesti heikko työllistymistilanne ja korkeakoulutustarjonnan puute lähes pakottavat nuoret, kunnianhimoiset naiset muuttamaan Kainuusta isommille paikkakunnille, vaikka he muuten voisivat jäädä asumaan Kainuuseen. Työllistymiseen liittyen nostettiin esille, että Kainuusta löytyy lähes pelkästään sote-alan, kaupan sekä teollisuuden työpaikkoja, mitkä eivät kiinnosta korkeakoulutettuja naisia, jotka haluavat edetä uralla.
- **Muuttoa pois Kainuusta ovat harkinneet jopa yli puolet kyselyyn vastaavista Kainuussa asuvista**. Erityisesti muuttoa ovat harkinneet alle 36-vuotiaat, opiskelijat sekä yksinasuvat. Alle 36-vuotiaista naisista poismuuttoa on harkinnut jopa 58 % vastaajista.
- Pääasiallisia syitä alle 36-vuotiaiden naisvastaajien muuttohalukkuuteen ovat juurikin **koulutusmahdollisuuksien puute** (erityisesti yliopisto-opinnot) sekä **heikko työllisyystilanne ja heikot mahdollisuudet kehittyä uralla**. Toisaalta useita muuttohalukkuuteen liittyviä syitä ovat alle 36-vuotiaiden naisten mielestä myös **ahdasmielisyys ja suvaitsematon ilmapiiri**.
- Kyselyyn vastanneista Kainuusta jo pois muuttaneista **yli puolet voisivat muuttaa takaisin Kainuuseen**; tämä näkyy niin alle 36-vuotiaiden naisten vastauksissa kuin myös poismuuttaneiden vastaajien muiden vastauksissa. Potentiaalisia uusia asukkaita siis olisi, jos perusedellytykset saadaan kuntoon. Nuoria voisi houkutella Kainuuseen **panostamalla vahvemmin lapsiperheisiin** hyvillä ja laadukkailla palveluilla sekä harrastusmahdollisuuksilla

- Kainuun työpaikat houkuttelevat enemmän miehiä, eikä korkeakoulutetuille naisille löydy kiinnostavia työmahdollisuuksia. Melko usein nostettiin myös esille samanhenkisten ihmisten, ja erityisesti puolisoikandidaattien vähyys Kainuussa.
- Jotta Kainuu nähtäisiin nuorten alle 36-vuotiaiden naisten silmissä houkuttelevana asuinpaikkana, tulisi työ- ja koulutustarjontaan saada jonkinlaisia muutoksia. Muun muassa kehittyneet **etätyö- ja opiskelumahdollisuudet** tarjoavat uusia keinoja: esimerkiksi yritysten ja korkeakoulujen kanssa voisi tehdä erilaisia etätyö- ja etäopiskelukokeiluja ja yhteistyötä. Toisaalta yhtenä ongelmana vastaajat nostivat esille sen, että Kainuussa monet **työpaikat menevät ns. ”tiskin alta”**, eivätkä ne edes tule julkiseen hakuun, mikä luonnollisesti heikentää käsitystä alueen työllisyydestä. Kiinnostavia työpaikkoja tulisi markkinoida aktiivisesti, jotta myös ulkopaikkakuntalaiset voisivat kiinnostua Kainuun työpaikoista.
- Vaikka työllistymiseen liittyen Kainuussa on haasteita, on kuitenkin pääasiassa kokemukset yleisesti Kainuusta työympäristönä hyviä tai neutraaleja. **Suurin osa vastanneista ei myöskään koe, että he olisivat kokeneet esteitä työmarkkinoilla ikään tai sukupuoleen liittyen Kainuussa**. Tästä huolimatta kuitenkin noin viidennes vastaajista mainitsee **kokeneensa syrjintää ikään tai sukupuoleen liittyen**
- Osa vastaajista mainitsi kokevansa, että työtavat Kainuussa on **jämähänneitä, eikä uskalleta kokeilla uusia asioita tai kuunnella nuorten mielipiteitä**. Alueelle kaivataan **uudistusmielisyyttä sekä halua tarttua haasteisiin**.
- Jotta nuorten naisten ääni saataisiin paremmin kuuluviin Kainuussa, tulisi ensinnäkin **nuoria naisia saada ylipäänsä mukaan kunnallispolitiikkaan ja päätöksentekoon**.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

mdi.fi

@MDIfriends

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

MDI

Johtopäätökset

- » Naiset haluavat työtä ja arvojensa mukaista elämää
- » Lähtijän malli on vahvempi kuin jäämisen
- » Elinkeinorakenne ei tue naisten työuria (pl. sote)
- » Kainuun imagohaaitta on suuri
- » Paluumuuttajapotentiaali on merkittävää
- » Vastassa on iso rakenteellinen ongelma, jota voi vain osin taklata ketterillä paikallisilla toimilla

1. Naistyöpaikat auttavat lyhyellä tähtäimellä, segregaaation purku pitkällä

- **Älä ota annettuna!** Maakunnan kärkialojen tarkistaminen ja kohdentaminen myös naisennemmistöisille osaamisaloille sekä läpileikkaavia, kohdennettuja toimia työpaikkojen lisäämiseksi naisennemmistöisillä osaamisaloilla.
- **Kasvata tulevaisuuden tekijöitä!** Harjoittelupaikkaohjelma sekä Kainuussa että muualla opiskeleville opiskelijoiden sitouttamiseksi maakunnan työmarkkinoille. Oppilaitosten, opinto-ohjaajien ja TE-palveluiden sukupuolitietoisien **ohjauksen ja normitietoisuuden osaamisen vahvistaminen ja jakaminen** toimijoiden kesken segregaaation purkamiseksi.
- Rakenna tavoitteellisesti naisten uraa ja monipuolista työllistymistä tukevia **vertaisverkostoja.**

2. Nuorten naisten vahva asema Kainuun yhteisössä sitouttaa maakuntaan

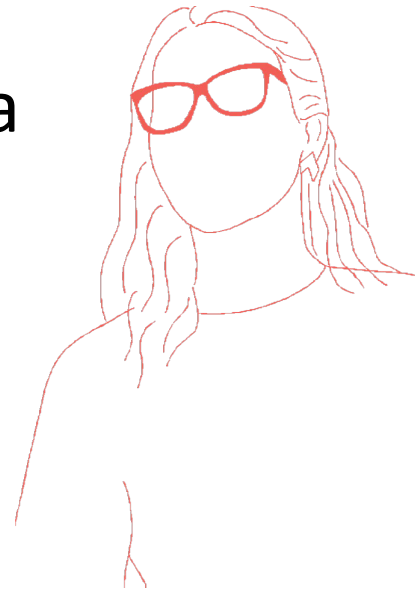
1. **Naisraadeille tarvitaan jatkuvuutta.** Naisia voidaan kuulla kohdennetusti maakuntaohjelman, kaupunkistrategian, hyvinvointisuunnitelman ja muiden valmisteilla olevien suunnitelmien tekemisessä esim. naisraatien tai sosiaalisen median naisryhmien kautta.

2. **Avoin ja syrjimätön rekrytointi on itsestäänselvyys,** jota voidaan tukea anonyymien rekrytoinnin, osaamiskuvausten ja muiden normitietoisten menetelmien avulla.

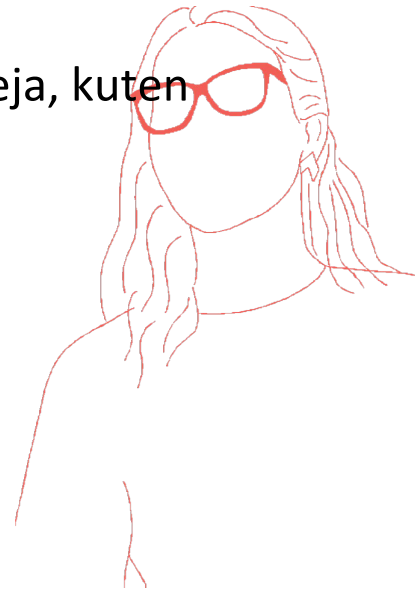
3. Muutetaan sanoitusta, kuvastoa ja narratiivia

1. Viritetään imago- ja brändiviestinnän **sanoitusta, kuvastoa, kohdeilmiöitä ja näihin liittyviä kanavia** naisnäkökulmaan sopiviksi yhdessä naisraatien ja naisverkostojen kanssa.
2. Koulutetaan kaupungin ja maakunnan viestijät tunnistamaan ja ehkäisemään **sukupuolittumista ja verkkovihaa**.
3. Tehdään aktiivista yhteistyötä alueen mediatoimijoiden ja naisverkostojen kanssa **menestyvien naisten mallien viestinnässä** ja naisnäkökulman vahvistamisessa

4. Normi- ja tietoperusta ovat vaikuttavuuden edellytys

1. **Vakiinnuta sukupuolittain eritellyn datan käyttö** työllisyyttä, muuttoliikettä, koulutusta ja hyvin-vointia koskevissa tietopalveluissa. Seuraa elinvoimapolitiikkaa koskevia resurssi-, tulos- ja palautetietoja sukupuolittain tai tee tarvittaessa erillisselvitys.
2. Kirjoita kyselyihin ja palautelomakkeisiin viittaus antaa palautetta palveluista, toiminnasta tai suunnitelmista **myös sukupuolisensitiivisestä näkökulmasta.**
3. Sisällytä **sukupuolivaikutusten arviointi** osaksi elinvoimapolitiikan prosesseja, kuten maakuntaohjelman valmistelua, omaan toimintamalliin sopivalla tavalla, esimerkiksi sisäisenä pohdintana, osallistavana kommentointipyyntönä tai laajempina sukupuolivaikutusten arviointiprosessina.

5. Arvojen mukainen elämä tukeutuu palveluihin

1. **Tulomuuton tuki** (ja tähän liittyvän tiedon helppo saatavuus ja saavutettavuus), jotta asunnon, puolison työpaikan, perheen tarvitsemien palvelujen ja vapaa-ajan mahdollisuuksien löytäminen sujuu helposti
2. **Yhteisölliset (etä)työtilakokeilut**
3. **Heidän kuuleminen, joita palvelut koskevat:** hyödynnetään kokemusasiantuntijat ja raadit kunnallisten ja yksityisten palveluiden kehittämisessä

6. Naisnäkökulma on tulevaisuustarina

Vaikka puhutaan naisista, **puhutaan oikeasti tulevaisuudesta**. Elinkeinorakenteen muutos, arvomaailman muutos ja muuttoliikkeen muuttaminen eivät lopulta koske vain naisia, vaan ovat **kaikkien Kainuun** elinehto.

Kaikkea naisnäkökulman työtä ei tarvitse eikä pidä kehystää naisten tai tasa-arvon asiaksi, vaan tulevaisuuden asiaksi, joka koskee kaikenlaisia kainuulaisia, nyt ja tulevaisuudessa.

Oli ilo!

mdi.fi

[@MDIfriends](https://twitter.com/MDIfriends)

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

MDI